

ДЕРЖАВНА ПОДАТКОВА СЛУЖБА УКРАЇНИ (ДПС)

Львівська пл., 8, м. Київ, 04053, тел.: (044) 272-62-55
E-mail: post@tax.gov.ua, сайт: www.tax.gov.ua, код згідно з ЄДРПОУ 43005393

від 05.09.2025 р. № 969/2/99-00-24-01-03-02 Ра. № _____ від _____ 20__ р.

Комітет Верховної Ради України з
питань фінансів, податкової та митної
політики

Державна податкова служба України розглянула лист Комітету Верховної Ради України з питань фінансів, податкової та митної політики від 15.08.2025 № 04-32/10-2025/188853 (вх. ДПС № 698/2 від 18.08.2025) та надає в межах компетенції відповідь на запитання щодо застосування окремих норм податкового законодавства України згідно з додатком.

Додаток: на 8 арк. в 1 прим.

Заступник Голови

Сергій ЛИСЕЮК

Ковальчук Олександр 284 18 20

Документ СЕД ДПС від 05.09.2025 № 969/2/99-00-24-01-03-02
Підписувач: Лисеюк Сергій Миколайович
Сертифікат: 3FAA9288358EC00304000000B8213B00C936E100
Дісний з: 28.02.2025 по 27.02.2027

К
Державна податкова служба України
969/2/99-00-24-01-03-02 від 05.09.2025

Щодо ситуації: Міністерство фінансів України наказом від 22 березня 2023 року № 148 затвердило Порядок заповнення реквізиту «Призначення платежу» у платіжних інструкціях при здійсненні сплати (стягнення) податків, зборів, митних та інших обов'язкових платежів, єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування, внесення авансових платежів (передоплати), грошової застави, а також у випадках їх повернення.

Зазначені зміни набрали чинності з 1 квітня 2023 року. Водночас, за погодженням з НБУ, до 1 грудня 2023 року дозволялося застосовувати попередній порядок заповнення.

Однак навіть після цієї дати у податкових повідомленнях-рішеннях (ППР), які надсилає ДПС, реквізит «Призначення платежу» продовжують формувати у старому форматі, наприклад: 101; код платника; назва податку, збору;

Питання: Чому, незважаючи на набрання чинності новим Порядком заповнення реквізиту «Призначення платежу» з 1 грудня 2023 року, ДПС у податкових повідомленнях-рішеннях продовжує вказувати його у старому форматі.

Уточнення: Чи не призведе сплата за такими реквізитами до некоректного зарахування коштів або порушення вимог законодавства?

Відповідь на питання:

Порядок надіслання контролюючими органами податкових повідомлень-рішень платникам податків затверджено наказом Міністерства фінансів України 28.12.2015 № 1204, зареєстровано в Міністерстві юстиції України 22.01.2016 за № 124/28254 (далі – Порядок № 1204).

Останні зміни до Порядку № 1204 внесені наказом Міністерства фінансів України від 04.07.2023 № 368 «Про затвердження Змін до Порядку надіслання контролюючими органами податкових повідомлень-рішень платникам податків», який зареєстрований в Міністерстві юстиції України 20.07.2023 року за № 1228/40284.

Порядок заповнення реквізиту «Призначення платежу» платіжної інструкції під час сплати (стягнення) податків, зборів, митних, інших платежів, єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування, внесення авансових платежів (передоплати), грошової застави, а також у разі їх повернення затверджено наказом Міністерства фінансів України 22.03.2023 № 148, зареєстровано в Міністерстві юстиції України 28 березня 2023 року за № 528/39584 (далі – Порядок № 148).

У пункті 1 розділу II Порядку № 148 передбачено, що обов'язковим реквізитом платіжної інструкції є реквізит «Призначення платежу», під час заповнення якого для платника у разі сплати податків, зборів, митних, інших платежів, єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування, внесення авансових платежів (передоплати), грошової застави на

бюджетний / небюджетний / єдиний / депозитний рахунок передбачено поля встановленого формату:

«Код виду сплати»;

«Додаткова інформація запису»;

«Номер рахунку» (у разі сплати на єдиний рахунок, відкритий у Казначействі на ім'я ДПС);

«Сума податку» (у разі сплати на єдиний рахунок, відкритий у Казначействі на ім'я ДПС);

«Інформація про податкове повідомлення (рішення)» (у разі сплати на єдиний рахунок, відкритий у Казначействі на ім'я ДПС);

«Тип» (у разі сплати за оренду державного майна).

З метою приведення у відповідність із нормами Податкового кодексу України та інших нормативно-правових актів, зокрема, положень Порядку № 148, ДПС розробила проєкт наказу Міністерства фінансів України «Про затвердження Змін до Порядку надіслання контролюючими органами податкових повідомлень-рішень платникам податків» (далі – проєкт наказу), який направлено Міністерству фінансів України на погодження.

Проєкт наказу оприлюднено на офіційному вебпорталі ДПС (www.tax.gov.ua) у розділі «Для громадськості» підрозділу «Взаємодія з громадськістю» > «Консультації з громадськістю» > «Проєкти не регуляторних актів» для отримання зауважень та пропозицій до цього наказу від фізичних та юридичних осіб.

Міністерство фінансів України листом від 28.07.2025 № 11120-07-62/21157 (вх. ДПС № 387/НПА від 29.07.2025) надіслало доопрацьований проєкт наказу та доручило ДПС забезпечити його погодження із заінтересованими органами виконавчої влади (Державна митна служба України, Державна регуляторна служба України, Міністерство цифрової трансформації України) з метою подання на державну реєстрацію до Міністерства юстиції України.

На сьогодні триває процедура погодження проєкту наказу із заінтересованими органами виконавчої влади.

Після набрання чинності змін до Порядку № 1204 будуть внесені відповідні зміни до інформаційно-комунікаційних систем з метою формування податкових повідомлень-рішень, згідно з нормами чинного законодавства.

Щодо ситуації: Підприємство, яке не є платником ПДВ, здійснило імпорту обладнання в митному режимі тимчасового ввезення та згодом вивезло його за межі митної території України в митному режимі реекспорту без будь-яких змін чи втручань у його стан.

Питання: У разі, якщо під час здійснення реекспорту вартість обладнання перевищує 1 млн грн, чи виникає у підприємства обов'язок зареєструватися платником ПДВ?

Відповідь на питання:

Операції з вивезення товарів за межі митної території України у митному режимі реекспорту, якщо товари поміщені у такий режим відповідно до

пунктів 3 (щодо товарів у вигляді продуктів їх переробки) та 5 частини першої статті 86 МКУ оподатковуються за нульовою ставкою ПДВ (підпункт «б» підпункту 195.1.1 пункту 195.1 статті 195 розділу V ПКУ).

Операції з вивезення товарів за межі митної території України у митному режимі реекспорту звільняються від оподаткування ПДВ, крім операцій з вивезення відповідно до пунктів 3 (щодо товарів у вигляді продуктів їх переробки) та 5 частини першої статті 86 Митного кодексу України (далі – МКУ), що оподатковуються податком за ставкою, визначеною підпунктом 195.1.1 пункту 195.1 статті 195 розділу V ПКУ (пункт 206.5 статті 206 розділу V ПКУ).

Порядок реєстрації особи як платника ПДВ регулюється статтями 180-183 розділу V ПКУ та регламентується Положенням про реєстрацію платників податку на додану вартість, затвердженим наказом Міністерства фінансів України від 14.11.2014 № 1130, зареєстрованим у Міністерстві юстиції України 17.11.2014 за № 1456/26233.

До загального обсягу оподатковуваних операцій (загальної суми від здійснення операцій з постачання товарів/послуг, що підлягають оподаткуванню згідно з розділом V ПКУ) для цілей реєстрації особи як платника ПДВ включається обсяг операцій, що підлягають оподаткуванню ПДВ за ставками: 0 відс., 7 відс., 14 відс. та 20 відс., а також операцій, що звільняються від оподаткування ПДВ. Обсяг операцій, що не є об'єктом оподаткування ПДВ, при обрахунку загального обсягу оподатковуваних ПДВ операцій не враховується.

Таким чином, у випадку, якщо загальна сума від усіх здійснених підприємством операцій з постачання товарів/послуг, що підлягають оподаткуванню згідно з розділом V ПКУ протягом останніх 12 календарних місяців перевищує 1 млн гривень, то підприємство зобов'язане буде зареєструватись як платник ПДВ.

Для надання більш вичерпної відповіді на порушене питання пропонуємо звернутися до ДПС із зверненням про надання індивідуальної податкової консультації з детальним описом здійснюваних операцій, що нададуть змогу ідентифікувати операцію.

Щодо ситуації: Товариство з обмеженою відповідальністю (далі – ТОВ) надало позику фізичній особі-підприємцю (далі – ФОП), який перебуває на спрощеній системі оподаткування за ставкою 5%. З моменту отримання коштів минуло понад 12 місяців, ФОП включив суму позики до доходу та сплатив єдиний податок. У зв'язку з тим, що після закінчення зазначеного строку ФОП не повернув позику, ТОВ прийняло рішення списати зазначену заборгованість шляхом відмови від права вимоги на неї.

Питання 1: Чи виникають податкові наслідки на дату списання відмови від права вимоги на позику?

Уточнення 1:

Якщо так, то у кого зі сторін (ТОВ чи ФОП) вони виникають, та у якому обсязі?

Уточнення 2:

Чи змінюються податкові наслідки у разі, якщо фізична особа- підприємець, якій було надано позику, є платником ПДВ на спрощеній системі оподаткування за ставкою 3%, або перебуває на 2-й групі спрощеної системи оподаткування?

Відповідь на питання (у частині оподаткування ПДВ):

Операція товариства з постачання фізичній особі – підприємцю (далі – ФОП) послуг із залучення, розміщення та повернення коштів за договорами позики не буде об'єктом оподаткування ПДВ згідно з підпунктом 196.1.5 пункту 196.1 статті 196 розділу V ПКУ, незалежно від того, чи ФОП зареєстрований як платник ПДВ, чи ні.

У випадку списання товариством заборгованості, що виникла у зв'язку з неповерненням ФОП позики (грошових коштів), податкових наслідків з ПДВ у товариства не виникає.

Відповідь на питання (у частині оподаткування податком на прибуток):

Відповідно до підпункту 14.1.267 пункту 14.1 статті 14 розділу I ПКУ позика – грошові кошти, що надаються резидентами, які є фінансовими установами, або нерезидентами, крім нерезидентів, які мають офшорний статус, позичальнику на визначений строк із зобов'язанням їх повернення та сплатою процентів за користування сумою позики.

Згідно частини першої статті 605 Цивільного кодексу України зобов'язання припиняється внаслідок звільнення (прощення боргу) кредитором боржника від його обов'язків, якщо це не порушує прав третіх осіб щодо майна кредитора.

Відповідно до підпункту 14.1.257 пункту 14.1 статті 14 розділу I ПКУ сума коштів, що надійшла платнику податків у користування за договором, який не передбачає нарахування процентів або надання інших видів компенсацій у вигляді плати за користування такими коштами, та є обов'язковою до повернення вважається поворотною фінансовою допомогою.

Безповоротною фінансовою допомогою з ціллю оподаткування визнається, зокрема, сума коштів, передана платнику податків згідно з договорами дарування, іншими подібними договорами або без укладення таких договорів.

Відповідно до пункту 44.1 статті 44 розділу II ПКУ для цілей оподаткування платники податків зобов'язані вести облік доходів, витрат та інших показників, пов'язаних з визначенням об'єктів оподаткування та/або податкових зобов'язань, на підставі первинних документів, реєстрів бухгалтерського обліку, фінансової звітності, інших документів, інформації, пов'язаних з обчисленням і сплатою податків і зборів, ведення яких передбачено законодавством.

Платникам податків забороняється формування показників податкової звітності, митних декларацій на підставі даних, не підтверджених документами, що визначені абзацом першим цього пункту.

Згідно з пунктом 44.2 статті 44 розділу II ПКУ для обрахунку об'єкта оподаткування платник податку на прибуток використовує дані бухгалтерського

обліку та фінансової звітності щодо доходів, витрат та фінансового результату до оподаткування.

Згідно з підпунктом 134.1.1 пункту 134.1 статті 134 розділу III ПКУ об'єктом оподаткування податком на прибуток підприємств є прибуток із джерелом походження з України та за її межами, який визначається шляхом коригування (збільшення або зменшення) фінансового результату до оподаткування (прибутку або збитку), визначеного у фінансовій звітності підприємства відповідно до національних положень (стандартів) бухгалтерського обліку або міжнародних стандартів фінансової звітності, на різниці, які визначені відповідними положеннями ПКУ.

Положеннями ПКУ не передбачено різниць для коригування фінансового результату до оподаткування при визначенні об'єкта оподаткування податком на прибуток за операціями з надання фінансової допомоги на поворотній основі фізичній особі - підприємцю, який застосовує спрощену систему оподаткування.

Такі операції відображаються згідно з правилами бухгалтерського обліку при формуванні фінансового результату до оподаткування на підставі належним чином оформлених первинних документів.

Регулювання питань методології бухгалтерського обліку та фінансової звітності здійснюється центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну політику у сфері бухгалтерського обліку та аудиту, затверджує національні положення (стандарти) бухгалтерського обліку, національні положення (стандарти) бухгалтерського обліку в державному секторі, інші нормативно-правові акти щодо ведення бухгалтерського обліку та складання фінансової звітності (частина друга статті 6 Закону України від 16 липня 1999 року № 996-XIV «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні») (зі змінами).

Слід зазначити, що згідно з підпунктом 140.5.10 пункту 140.5 статті 140 розділу III ПКУ фінансовий результат до оподаткування збільшується, зокрема на суму перерахованої безповоротної фінансової допомоги (безоплатно наданих товарів, робіт, послуг) особам, що не є платниками податку (крім фізичних осіб, які є платниками податку на доходи фізичних осіб), платникам податку, які є пов'язаними особами (у разі якщо отримувачем фінансової допомоги (безоплатно наданих товарів, робіт, послуг) задекларовано від'ємне значення об'єкта оподаткування за податковий (звітний) рік, що передує року, в якому отримано таку безповоротну фінансову допомогу (безоплатно надані товари, роботи, послуги), за умови що така допомога була врахована у складі витрат при визначенні фінансового результату до оподаткування), та платникам податку, які оподатковуються за ставкою 0 відсотків відповідно до пункту 44 підрозділу 4 розділу XX «Перехідні положення» ПКУ, крім безповоротної фінансової допомоги (безоплатно наданих товарів, робіт, послуг), перерахованої неприбутковим організаціям, внесеним до Реєстру неприбуткових установ та організацій на дату такого перерахування коштів, передачі товарів, робіт, послуг, для яких застосовується положення підпункту 140.5.9 пункту 140.5 статті 140 розділу III ПКУ.

Слід зазначити, що якщо поворотна фінансова допомога не була повернута платником єдиного податку, та надавачем такої допомоги - платником податку на прибуток прийнято рішення про її прощення, така поворотна допомога набуває статусу безповоротної.

Отже, у разі прощення ТОВ заборгованості по позиці на користь фізичної особи – підприємця, яка застосовує спрощену систему оподаткування, такий платник (ТОВ) повинен здійснити коригування фінансового результату до оподаткування відповідно до підпункту 140.5.10 пункту 140.5 статті 140 розділу III ПКУ у звітному періоді, коли прийнято рішення про її прощення.

Щодо ситуації: Відповідно до Інструкції № 59, працівник зобов'язаний не пізніше закінчення третього банківського дня, що настає після дня повернення до місця постійної роботи, повернути невикористані кошти (у тому числі електронні гроші) у встановленому законодавством порядку: на відповідний рахунок підприємства; або до каси підприємства — у разі отримання авансу готівкою.

Дія Інструкції № 59 є обов'язковою для: державних установ; підприємств та організацій, що фінансуються з бюджету.

Для інших суб'єктів господарювання (у тому числі ФОП) Інструкція має рекомендаційний, довідковий характер і не є обов'язковою до застосування. Відповідно до п. 3 Порядку № 841, реквізити документів, які підтверджують понесені платником податку суми фактичних витрат коштів / електронних грошей на відрядження або для виконання окремих цивільно-правових дій, зазначаються у таблиці на зворотному боці Звіту. За наявності надміру витрачених коштів / електронних грошей така сума повертається платником податку в касу або зараховується на рахунок особи, що їх видала, в банку / небанківському надавачу платіжних послуг до або при поданні Звіту, а для випадків, коли Звіт не подається, — до граничного строку, зазначеного у пункті 2 цього Порядку.

Питання: Коли працівник має повернути невитрачені кошти з відрядження в касу/рахунок підприємства?

Уточнення 1: Що саме мається на увазі під формулюванням «за наявності надміру витрачених коштів» у п. 3 Порядку № 841?

Уточнення 2: Чи йдеться фактично про невикористаний залишок авансу, який підлягає поверненню в касу або на рахунок підприємства, адже інакше незрозуміло, які саме кошти повинен повертати працівник?

Відповідь на питання:

Порядок оподаткування суми надміру витрачених коштів / електронних грошей, отриманих платником податку на відрядження або під звіт, не

повернутої у встановлений строк визначено п. 170.9 ст. 170 Податкового кодексу України (далі – Кодекс), відповідно до п.п. 170.9.3 якого документальне підтвердження суми фактичних витрат на відрядження або виконання окремих цивільно-правових дій шляхом надання підтвердних документів, що засвідчують суму таких витрат, у разі здійснення безготівкових розрахунків з використанням платіжних інструментів, включаючи корпоративні (бізнесові) платіжні інструменти або особисті платіжні інструменти, чи їх реквізити, та повернення особі, яка видала кошти / електронні гроші під звіт, суми надміру витрачених коштів / електронних грошей, розмір яких розрахований згідно з п.п. 170.9.1 п. 170.9 ст. 170 Кодексу, здійснюється платником податку до закінчення місяця, наступного за місяцем, у якому платник податку:

а) завершує таке відрядження;

б) завершує виконання окремої цивільно-правової дії за дорученням та за рахунок особи, яка видала кошти / електронні гроші під звіт.

Основним документом, який регулює відрядження працівників органів державної влади, підприємств, установ та організацій, що повністю або частково фінансуються за рахунок бюджетних коштів, є Інструкція про службові відрядження в межах України та за кордон, затверджена наказом Міністерства фінансів України від 13.03.98 № 59, зі змінами (далі – Інструкція № 59). При цьому інші підприємства та організації також можуть використовувати Інструкцію № 59 як допоміжний (довідковий) документ.

Відповідно до абзацу першого п. 11 розділу II Інструкції № 59 відряджений працівник перед від'їздом у відрядження забезпечується авансом у межах суми, визначеної на оплату проїзду, найм житлового приміщення і добові витрати. Після повернення з відрядження працівник зобов'язаний до закінчення п'ятого банківського дня, наступного за днем прибуття до місця постійної роботи, подати звіт про використання коштів, виданих на відрядження. Сума надміру витрачених коштів (залишку коштів понад суму, витрачену згідно із звітом про використання коштів, виданих на відрядження) підлягає поверненню працівником на відповідний рахунок підприємства, що їх надало, у встановленому законодавством порядку, а у разі отримання авансу готівкою сума надміру витрачених коштів підлягає поверненню працівником до каси відповідного державного органу, військового формування, відповідної установи чи організації.

У разі якщо відряджений працівник отримав аванс на службове відрядження готівкою, він подає звіт про використання коштів, виданих на відрядження, і повертає суму надміру витрачених коштів до закінчення третього банківського дня, наступного за днем прибуття до місця постійної роботи (абзац другий п. 11 розділу II Інструкції № 59).

Водночас слід зазначити, що надміру витраченими у відрядженні коштами є кошти, отримані працівником на відрядження чи під звіт, не повернені в установлений строк.

Враховуючи викладене, працівники органів державної влади, підприємств, установ та організацій, що повністю або частково фінансуються за рахунок бюджетних коштів невикористанні кошти у відрядженні мають повернути у строки визначені Інструкцією № 5, а інші суб'єкти господарювання (у тому числі ФОП) у строки визначені Кодексом.